

"לא נפלאת היא ממך"

הפסוקים הפיוטיים המנגנים על כל מצפון והמתנגנים על הלשון מתארים לכאורה, את זמינותה של המצווה: **כִּי הַמִּצְוָה הַזֹּאת אֲשֶׁר אֶנְכִי מְצַוְךָ הַיּוֹם לֹא נִפְלְאת הוּא מִמֶּךָ וְלֹא רִחֲקָה הוּא: לֹא בַשָּׁמַיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲלֶה לָנוּ הַשָּׁמַיְמָה וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: וְלֹא מֵעֵבֶר לָיִם הוּא לֵאמֹר מִי יַעֲבֹר לָנוּ אֶל עֵבֶר הַיָּם וְיִקְחֶהָ לָנוּ וְיִשְׁמַעְנוּ אֹתָהּ וְנַעֲשֶׂנָּה: כִּי קְרוֹב אֵלֶיךָ הַדְּבָר מְאֹד בְּפִיךָ וּבְלִבְכֶם לַעֲשׂוֹתוֹ.** נחלקו הפרשנים בזיהויה של "המצווה": תשובה לדעת רמב"ן, לימוד תורה לדעת רבינו בחיי או כלל המצוות, ראו כלי יקר.

הרב יהודה ברנדס במאמרו "תשובה מתחת לפנס" (המתפרסם במקביל) מבאר, בהמשך לפירוש הרמב"ן, שהעובדה שהתשובה היא זמינה ובת מימוש, עדיין אין משמעותה שהיא קלה להשגה. וכלשונו "לעתים התשובה היא אכן קרובה מאד, ומעשה התשובה פשוט מאד, ועדיין המשימה קשה מנשוא: כמו למשל, בקשת סליחה מאדם שפגעת בו. זה אכן "לא בשמים", הוא נמצא ממש קרוב, והדבר הוא "בפיך ובלבבך" לעשות. ועדיין- לפעמים קשה כקריעת ים סוף".

בעקבות המדרש, ברצוני להאיר אותו העניין מזווית אחרת ולהצביע על לקח חשוב שניתן להפיק מפשט הפסוקים הללו:

רבנין אמרי, הטפש הזה נכנס לבית הכנסת ורואה אותן שעוסקין בתורה, והוא אומר להם היאך אדם למד תורה תחלה,

אומרים לו תחלה קורא במגלה ואח"כ בספר ואח"כ בנביאים ואחר כך בכתובים, משהוא גומר את המקרא שונה בתלמוד ואח"כ בהלכות ואח"כ באגדות,

כיון ששומע כך, אומר בלבו אימתי אני לומר כל זאת, וחוזר מן השער, הוי בשער לא יפתח פיו. (דברים רבה, פרשת ניצבים, ג)

המדרש הזה מתאר בדרך משל את הפתגם: "יגעת ומצאת תאמין" (מגילה ו, ב). מן המשוואה שבפתגם, עולה שיגיעה תמיד מביאה עמה בשורת הצלחה. מן התבנית הלוגית הזאת ניתן להפיק גם מסקנות נוספות, כגון, לא יגעת ומצאת אל תאמין.

לפעמים נדמה שאצל אחרים קורים כל הזמן ניסים. שאצל אחרים מתרחש פלא. אלה הגיעו לנקודה אליה הגיעו מפני שאליהו נתגלה אצלם, מפני שהם נולדו עם כישורים שאין לאחרים, מפני שיש להם תכונה נסתרת שאין לאיש. דפוס המחשבה הזו מוליד בדרך כלל שאלות כמו "מה הסוד שלך" או "איך אתם עושים את זה". הנחת היסוד של השאלות הללו היא שהדרך הפשוטה שבה נעשים דברים אצל כל אחד איננה הדרך הנכונה והיעילה. את ההישגים הגדולים באמת, לא ניתן להשיג בדרך המלך. ודאי יש איזה קסם או לחש מועיל שרק בשביל יחידים סגולה הוא נופל מן השמים, אבל אנו "מי יעלה לנו השמים?".

המדרש מתאר את הטיפש הנכנס לבית המדרש והאנשים יודעי התורה שיושבים בבית המדרש נראים לו כמלאכים המתנבאים מפי הגבורה. והרי כל הנחה אחרת תחייב אותו לעשות מעשה ולהתאמץ. לשבת וללמוד פסוק אחרי פסוק, פרשה אחר פרשה, משנה אחר משנה, דף אחר דף. הרבה יותר קל לומר "נפלאת היא" ולברוח מעוצם גודל המשימה, ולא לעסוק בה כלל. באה התורה ומלמדת אותנו שלאיש לא היתה קפיצת הדרך, לאף אחד לא מתרחשים ניסים והוא איננו מגיע לשמים או אל מעבר לים ללא מאמץ. התורה תובעת מאיתנו לעשות את הצעדים הקטנים והזמינים ולא להתיימשך מן המרחק הגדול ומכברת הדרך הארוכה שלפנינו.

הפסוקים שקראנו, לא נועדו להצביע על הקלות והזמינות של המצווה, אלא את אי היותה ברת-השגה פלאית. הם מצביעים דווקא על הטורח הקיים בהשגתה. בדומה להסברו של הרב ברנדס, הפסוקים הללו תובעים מאיתנו

בס"ד, לאתר בית מורשה, פרשת ניצבים, תשע"ב, מיכל טיקוצ'ינסקי

במפורש התמודדות ביושר. המשימה היא מעשית, אך מדויקת. הדיוק בפרטים הוא מה שמאפשר אותה, אך הוא גם מה שגורם לנו לעיתים להרחיק אותה מעלינו.

המטרה אינה תוצאה של קפיצת הדרך, היא נוכחת ובת השגה. אך, בסופו של דבר העמידה בהצלחה מול האתגר היומיומי המתיש והסיזיפי, היא דבר פלא.

כדדרש רבי יהודה: לעתיד לבא מביאו הקדוש ברוך הוא ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים.

צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה.
הללו בוכין, והללו בוכין.

צדיקים בוכין ואומרים: היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה!

ורשעים בוכין ואומרים: היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה! (בבלי, סוכה נב, א)

מי שצלח את כל הדרך, מי שעמד במאבק היומיומי בעקשנות ובהתמדה. לאותו אדם מותר להסתכל לאחור ולהשתאות על הפלא הגדול. "היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה".

ואף הקדוש ברוך הוא תמה עמהם, שנאמר (זכריה ח) כה אמר ה' צבאות כי יפלא בעיני שארית העם הזה בימים ההם גם בעיני יפלא. (סוכה, שם)

נפלאות וניסים עושה רק הקב"ה: "מאת ה' היתה זאת היא נפלאות בעינינו". בני האדם מפליאים את ה' בשיטתיות ובמאמץ בהתעלמות מן הפיתויים שבדרך ובדבקות במשימה "בימים ההם, גם בעיני יפלא".

שנה טובה ומאומצת!